یقین در دو رکعت اول و جانشینی ظن در آن

دو مورد دیگر را هم سریع عرض کنم. وسائل جلد پنجم، در ابواب الخلل، باب اول؛ باب بطلان الصلاة بالشك في عدد الأولتين من الفريضة دون الأخيرتين ودون النافلة[1]. شما باید در نماز دو رکعت اول را با یقین بخوانید. چرا؟ به‌خاطر اینکه در نمازهای فریضه، دو رکعت اول، فریضه است. فریضة من فرائض الله است. نه من سنة النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله . حالا که به این صورت است مشروط به یقین است. شما باید موقن باشید که این را انجام بدهید. پس به محض اینکه در رکعت اول و دوم شک آمد –حتی قبل از سجده دوم- نماز باطل است. از شکوک مبطل، شک در نماز چهار رکعتی است. با اینکه در چهار رکعتی صحیح است اما قبل از اکمال سجده دوم در رکعت دوم. چرا؟ چون باید این دو رکعت را با یقین جلو بروید. اگر شک آمد تمام است.

خب اگر یقین این چنینی هست، باید اینچنین معنا کنیم؛ بگوییم اساساً فرد صلات اولتین که در خارج انجام می‌شود، وقتی صلات مأمور به است که با یقین انجام شود. اصلاً دو رکعت اولی که با یقین نباشد فردی از مأمور به صلات نیست. این یک جور بیان است. من می‌خواهم بگویم که مطلب به این صورت نیست.

در مستمسک جلد هفتم، صفحه ۴۴۹، ۴۹۳ و ۴۷۳ را نگاه کنید. چیزی که بزنگاه عرض من است در ۴۷۳ است. در صفحه ۴۴۹ می‌گویند از شکوک مبطل، «الشك بين الاثنتين والأزيد قبل إكمال السجدتين[2]»، قبلش باید یقین باشد. خب پس ببینید چون فریضه هست در آن یقین نیاز است. این یقین، جزء کار است. بعد در صفحه ۴۷۳ مرحوم سید می‌فرمایند: «المراد بالشك في الركعات تساوي الطرفين ، لا ما يشمل الظن ، فإنه في الركعات بحكم اليقين ، سواء كان في الركعتين الأوليين[3]». فتوای مشهور است. شک در رکعات، ربطی به ظن در رکعات ندارد. ظن در رکعات نماز حتی در رکعتین اولتین مانعی ندارد. در جواهر هم جلد دوازده، صفحه ۳۶۲ مفصل بیان می‌کنند.

> 44:46

خیلی جالب است، می‌گوییم چون فریضه است نیاز به یقین است بعد در همین‌جا مشهور فقها می‌گویند ظن در رکعات حتی در رکعتین اولتین، به حکم یقین است. فقط شک است که مبطل است. خب معنای این چیست؟ این است که اگر در آن مصداق یقین، جزء کار بود همه نمی گفتند ظن به حکم یقین است. ظن که یقین نیست. حالا باید ادله هر کدام را هم ببینید.

[1] وسائل الشيعة - ط الإسلامية ج۵ ص۲۹۹

[2] مستمسک العروة الوثقی ج۷ص۴۴۹

[3] همان ۴۷۳

بازبینی #1
ایجاد شده 30 مه 2026 15:55:51 توسط ... .
به روزرسانی شده 30 مه 2026 15:56:27 توسط ... .